

Sandwellov Zdravstveni Alternativni Ekonomski Samit, 9 – 10 srpnja 2009 misleći globalno, a djelujući lokalno

John Middleton

Sandwell primary Care Trust 438 High Street
West Bromwich B709LD

Od osamdesetih godina prošlog stoljeća Alternativni Ekonomski Samiti (TOES), održavaju se u svijetu istovremeno sa sastancima G6, sada G8, vođa ekonomski najmoćnijih država u svijetu.(1) TOES tradicija je nastavljena u Sandwellu, malom području West Midlands u Engleskoj, gdje održavamo SHOES susrete, Sandwellov Zdravstveni Alternativni Ekonomski Samit.(2) Sandwell je malo područje, sa 300 000 stanovnika značajnih etničkih različitosti. Mi smo dio onoga što se naziva 'Crna zemlja' gdje je započela industrijska revolucija. Sandwell se još uvijek oslanja na proizvodnju, ali je to područje značajnog siromaštva i degradacije okoline. Sandwell je mjesto rođenja Metodističke crkve i istaknulo se u borbi protiv ropstva. Malcolm X je posjetio Smethwick, jedan od naših šest gradova, kratko vrijeme prije nego što je ubijen u atentatu. U Sandwellu su vodeći centri Sikha, Hinduizma i Karipskog Kršćanstva crnih Afrikanaca. Regija ima snažnu tradiciju socijalne pravde, spoznaje našeg mjesta u svijetu i naše odgovornosti da 'mislimo globalno i djelujemo lokalno'. Svake godine mi pozivamo ugledne govornike, prekidamo bavljenje dnevnim zdravstvenim pitanjima, da bi razmotrili pitanja šireg svijeta, klimatskih promjena, ljudskih prava, terorizma, sukoba i njihovog utjecaja na zdravlje.

Održana su sedam SHOES susreta u zadnjih 11 godina. Prvi je bio 1998. godine kada je Clinton doveo G8 u Birmingham, a od 2005. godine smo pretvorili u godišnji događaj, dan iza bombardiranja Londona 7.7 i G8 samita u Gleneagles, Škotska (3)

SHOES se koncentrirala na ekonomske i okolinske utjecaje na zdravlje. Naša ovogodišnja parola je bila 'Zeleno, Kvalitetno, Pravedno'. Sagledavali smo posljedice kreditne krize po zdravlje i koje su mogućnosti reakcije lokalne zdravstvene službe. Podnaslov našeg međunarodnog dana zdravlja je bio 'Zdravlje za Neke' – odražavajući nepravdu globalnog zdravlja sa primjerima iz Afrike, Palestine i Balkana. To nam je pružilo mogućnost da razmotrimo kako bi Sandwell trebao doprinijeti u globalnom razmišljanju, a lokalnom djelovanju. Skoro 200 delegata je prisustvovalo u dva dana.

'Zeleno, Kvalitetno, Pravedno'

Anna Coote, voditeljica Zdravstvene politike u Fondaciji Nove Ekonomije govorila je na konferenciji 'Zeleno, Kvalitetno, Pravedno' - Tri Ekonomije za Socijalnu Pravdu.(4) To je i naslov NEF publikacije, koja traži od vlade da ne mjeri ekonomiju mjerama GDP-a, već pokazateljima kvalitete života – za nas i buduće generacije – pokazateljima našeg zdravlja, kako štitimo okolinu i koliko smo pravedni u društvu. Ova poruka vrijedi za sve vlade – ostvarivanje samo ekonomskog rasta više ne znači bolje i sretnije društvo. GDP ne prikazuje nejednakost i nepravdu i ne vrednuje zaštitu okoline – sada – i za buduće generacije. Ova banka vremena, socijalna inovacija koju podupire NEF, pomaže ljudima da razmjenjuju svoje vještine i usluge izvan uobičajene ekonomije novca, omogućujući ljudima da dobiju što im treba ako i nemaju novca. Ljudi mogu steći kredite vremena za rad koji vrše i mogu ih razmijeniti s drugim članovima banke vremena. Mnoge usluge koje ljudi trebaju imaju malu vrijednost u konvencionalnoj ekonomiji, ali su njima vitalne za samostalnost i opstanak – kao osnovno održavanje domaćinstva, uređivanje vrta, nabava i briga za kućne ljubimce. U ekonomiji vremena nema inflacije – vaše vrijeme vrijedi jednako sada kao i u godinama koje dolaze – dakle to je održiva ekonomija. To je i pravedna ekonomija, jer daje svačijem doprinosu istu vrijednost – moje vrijeme vrijedi jednako kao i tvoje. Ne razlikuje se od 'zračnih milja' i nagradnih kartica dućana koje vraćaju ljudima nešto vrijedno što mogu odabirati.(5) Dr Steve Watkins, Direktor javnog zdravstva u Stockport na sjeveru Engleske opisao je kako je kreditni slom pokazao običnim ljudima do kuda je monetarni system poremetio prioritete i udaljio nas od stvarne vrijednosti novca u razmjeni - novac je vrijedan samo zbog vrijednosti u razmjeni – ako sticanje novca nema stvarnu vrijednost u razmjeni to je dovelo do krize bankarstva – velike količine novca su stvorene vezano uz nerealnu imovinsku vrijednost; sada obratno može postati istinom i čak štetnije – stvari koje je trebalo izvršiti se nije moglo platiti, jer nije bilo novca – novca kao simbola razmjene dobara i usluga koje ljudi trebaju. Simbol je oslabljen ako ne i uništen, jer je nestalo povjerenja u vrijednost novca. Watkins i Galbraith iz Unije Medicinskih Praktičara UK, su devedesetih predložili ideju plaće građana. To je plaća koja bi se plaćala svakome – i kojom bi se poštivalo doprinos svih građana društvu – na primjer kod pružanja njege, rada u kući, za dobrovoljni rad. Mnogo je veći izazov, što se ne bi ukidala u vrijeme bolesti, nezaposlenosti ili zatvaranja.(6) Plaća građana bi koštala oko 40 milijardi funti – nešto manje

nego što se platilo za održanje UK banaka u jesen 2008. Ukinulo bi se mnoge aspekte državne socijalne pomoći i pomoglo bi se poduzetnicima, jer bi prvu komponentu njihove plaće plaćala država.

Globalno mišljenje

Međunarodni dio konferencije je otvorio Dr Nick Banatvala, voditelj međunarodnog odjela u Ministarstvu Zdravstva koji je opisao pet velikih obaveza nove međunarodne politike ministarstva, 'Zdravlje je Globalno'.(7)

Politika se temelji na deset principa prikazanih u Tablici 1:

Politika sadrži pet temeljnih područja rada – veća globalna zdravstvena sigurnost; pravedniji i sigurniji sistem pružanja zdravstvene zaštite; djelotvornije međunarodne zdravstvene organizacije; snažnija, slobodnija i pravednija razmjena zbog boljeg zdravlja; i jačanje načina razvoja i korištenja pokazatelja unapređenja politike i prakse. Ova politika smatra zdravlje globalnim, a da međunarodnici činioci utječu na zdravlje lokalno – ima li boljeg pokazatelja od današnje svinjske gripe. Politika Ministarstva ističe kontrolu zaraznih bolesti i jačanje kroničnih bolesti u zemljama u razvoju. Ona opisuje financiranje UK, želje da se postigne djelotvornost i jednostavnost uspješnijom Svjetskom Zdravstvenom organizacijom.

Dorothy Logie, obiteljska liječnica iz Škotske, koja cijeli život prakticira u Africi, prikazala je koliko su još uvijek bitna načela primarne zaštite Svjetske Zdravstvene organizacije – čista voda i sanitacija, dobra prehrana, smještaj, školovanje, zdravlje majki i djece, imunizacija, temeljni i djelotvorni jeftini lijekovi i osnovne zdravstvene usluge.(8)

Ova načela još važe za zemlje u razvoju, a i za siromašna područja industrijskih regija zapadnog svijeta. Tu, makar ih se podrazumijeva, čak su voda i sanitacija dragocjeni.(9)

Prikazi zdravstvene zaštite iz Palestine i Balkana potvrdili su potrebu političkog rješavanja i rješenje sukoba kao temeljnih potreba unapređenja zdravlja. Sir Iain Chalmers osnivač je međunarodne Cochrane Suradnje koja je temelj podataka za toliko naših procjena efektivnog medicinskog liječenja, no on je govorio na SHOES o svom direktnom iskustvu liječnika u Gazi. Napetost na Bliskom Istoku nastavlja stvarati plodno tlo za terorizam i moguće nasilje drugdje u svijetu. On je tražio od delegata da podrže nenasilne kampanje pravde za Palestince, posebno one koje vode hrabri Izraelski disidenti. (10-12) On je opisao loše zdravlje među Palestincima u Gazi, visoku smrtnost dojenčadi i zaostajanje u rastu bebe, što je pokazatelj lošeg zdravlja u životu. Tražio je od zdravstvenih radnika da podrže rad Lječnika za ljudska prava Izraela.(13) Profesor Slobodan Lang iz Zagreba u Hrvatskoj je prikazao kako lekcije ratova na Balkanu međunarodna zajednica nije naučila i kako se zbog toga nastavlja kršenje ljudskih prava u ratovima u Iraku i drugdje. Javno zdravstveni pristup dokumentiranja nasilja i mržnje je nužan ako se želi u budućnosti kontrolirati nasilje, rat i genocide. Lang je nastavio iznošenjem 10 mjera sprečavanja rata i smanjivanja štetnih posljedica sukoba koji su prikazani na tablici 2. On je pozvao prisutne i svu zdravstvenu zajednicu da za novo znanje, razvoj i moć traže novu viziju i temeljne promjene međunarodnih institucija i odnosa; podsjetivši na maksimum Andrije Štampara, da 'gdje nema vizije, ljudi stradaju.' Socijalna vizija, razmišljanje, znanje i činjenje su ključne odgovornosti Javnog Zdravstva. Izazov dobra je izazov budućnosti.

Uloga SHOES

Alan Dean iz Odjela za Zdravlje i Blagostanje u Sandwellu je opisao razvoj sigurnosti hrane i urbanog planiranja nakon prošlogodišnjeg SHOESa. SHOES konferencije su kroz godine doprinijele značajnim preporukama za unapređenje zdravlja i lokalnog gospodarstva Sandwella, sistematizacijom usluga blagostanja u obiteljskoj medicini, potporom zdravstveno povezane proizvodnje i bankom vremena Sandwella. Prošlogodišnji SHOES je potakao naš rad na zdravom urbanom planiranju, poljoprivredi zajednice i zdravoj prehrani.

SHOES pruža forum za misliti globalno i djelovati lokalno, pružio nam je mogućnost da razmorimo kako obnoviti elastičnu i financijski sigurnu budućnost svima. Važni dio svih SHOES događanja posljednjih godina je sudjelovanje Sandwellovog Parlamenta Mladih i Sandwellovog Centra za nezavisni život – Ideal za Sve. Kako se mijenjamo od stalne konferencije k ljetnoj školi Ideal za Sve je prihvatio ljetnu školu s izuzetnim entuzijazmom. Više od 300 ljudi je sudjelovalo na tri sastanka pripreme za SHOES i toliko doprinijelo da je Sandwellov direktor socijalne brige za odrasle reagirao na skupu u Petak preuzimajući obvezu da pokuša pružiti nove sadržaje personaliziranoj socijalnoj brizi za vulnerable korisnike u Sandwellu. To je program s kojim se međunarodno susreću socijalne službe – potreba zadovoljiti težnje ugroženih i invalida, ali restrukturirati i redefinirati što su usluge koje pružaju – prevelika profesionalizacija službe i ograničenje dostupnosti ograničavaju i onemogućuju korisnike. Postoji snažna želja invalida da kontroliraju službe koje su im nužne da budu sposobni biti što više nezavisni kad god je to moguće. Ova borba za poštovanje i dostojanstvo ranjivih ljudi u kućama je temeljna platforma na kojoj treba graditi i pokazati poštovanje ljudskih prava globalno. Zdravstvena i socijalna zajednica se treba odazvati i uključiti.

Ovdje ćemo u Savjetu Primarne Zaštite Sandwella tražiti kako primijeniti u praksi pitanja postavljena na SHOESu. Kao rezultat konferencije razmatramo dosadašnju politiku dobrovoljnog rada s namjerom da je primijenimo kasnije u godini. Otvorit ćemo u okviru primarne zaštite Sandwella banku vremena i iskoristiti tu priliku da potaknemo Sandwell Banku Vremena i potaknemo druge

partnere na uključivanje. Zdravstvene i socijalne službe preuzele su obvezu maksimirati koristi novog programa personalizacije u socijalnoj zaštiti Engleske. Nastavit ćemo razvijati naše veze s drugim državama – već imamo jake veze s Hrvatskom, Kinom i Indijom. Razvit ćemo odnose s Europskom Unijom. Naša glavna agencija za invalide, Ideal za Sve, bila je domaćin SHOES susreta s više od 300 sudionika – neposredno nakon našeg susreta objavljeno je da će Ideal za Sve nositi vodeći projekt EU s partnerima u Njemačkoj i drugdje u Europi za poticanj prava invalida. Sve prezentacije s konferencije će biti na našoj internet stranici, kao i video-snimka ključnih istupa.

Tablica 1 'Zdravlje je Globalno' deset principa. Department of health, England, International Policy 2008
1. Planirati, koliko je moguće, da se ne nanese štetu. Evaluirati utjecaj domaće i vanjske politike na globalno zdravlje kako bi osigurali ostvarivanje naših namjera.
2. Temeljiti našu globalnu zdravstvenu politiku i praksu na solidnim podacima, posebno javnozdravstvenim dokazima i surađivati s drugima u nalaženju podataka gdje ih nema.
3. Koristiti zdravlje kao činitelj dobra u vanjskoj politici, shvaćajući da unapređenje zdravlja svjetskog stanovništva može značajno doprinijeti globalnoj ekonomiji niskih-ugljika i visokog-rasta.
4. Poticati rezultate globalnog zdravlja koji podržavaju ostvarivanje Milenijskih Ciljeva Razvoja i poziva na djelovanje.
5. Promovirati jednakost u zdravlju unutar i među državama kroz vanjsku i unutrašnju politiku.
6. Postići da su utjecaji vanjske i unutrašnje politike na globalno zdravlje mnogo jasniji i da smo transparentni u slučaju sukoba ciljeva raznih politika.
7. Zalagati se za jako i djelotvorno rukovođenje globalnim zdravljem kroz ojačane i reformirane međunarodne institucije.
8. Učiti od politike i iskustava drugih država da bi unaprijedili zdravlje i blagostanje stanovnika UK i načina kako pružamo zdravstvenu zaštitu.
9. Proaktivno štititi zdravlje UK, suočavajući se sa zdravstvenim izazovima koji počinju izvan naših granica.
10. Partnerski surađivati s drugim vladama, multilateralnim agencijama, civilnim društvom i poslovnom zajednicom u ostvarivanju naših ciljeva.

Tablica 2. Izazov Dobra: javno zdravstvo i sprečavanje rata, sukoba i kršenja ljudskih prava. Deset lekcija iz zdravstvenog iskustva Balkanskih ratova.
1. Odgovornost svih – sprečavanje rata, sukoba i zloupotreba ljudskih prava je odgovornost svih i svakoga.
2. Kontrola Mržnje – zbog sprečavanja nasilja, javno zdravstvo treba registrirati i prikazivati iskaze mržnje.
3. Kontrola logora – nacionalni vođe su odgovorni za ljudska prava žrtava krupnih nesreća – planiranje priprema za posljedice sukoba i nesreća ne zadovoljava.
4. Globalna Bolnica: nema više nacionalnog već samo globalno zdravlje, a zdravstveni profesionalci imaju međunarodnu dužnost zaštititi i spasiti život svakog čovjeka.
5. Sprečavanje genocida – svatko ima pravo na dom i primama je odgovornost svjetskih političara da to poštuju i isprave nepravdu ispuštanja prava na dom, što vodi etničkom progonu i genocidu, što će se i nastaviti bez ispravnog političkog sagledavanja i postupanja.
6. Nenasilje – je osobna odgovornost. To nije pasivno stanje već pozitivan odnos koji zahtijeva ogromnu hrabrost i održava vitalnost.
7. Ljudska prava trebaju biti zaštićena – za međunarodne organizacije kao Ujedinjeni narodi i Crveni Križ to ne može značiti samo registriranje nasilja – nije prihvatljivo samo utvrditi probleme bez poduzimanja potrebne akcije.
8. Agresija je ratni zločin – politički odnos agresije na drugu državu, narod ili pokret je preduvjet za sve druge ratne zločine.
9. Savjetnici za humanitarna ljudska prava – Predsjednici više ne mogu bez znanja i savjeta ostvariti svoje odgovornosti za ljudska prava u toku rata. Oni trebaju imenovati savjetnike za ljudska prava kao što imaju vojne zapovjednike. Oni su neodgovorni ako ostaju u neznanju što se poduzima u njihovo ime i ne mogu kriviti podređene za zločine i zlostavljanja zatvorenika i okupiranih ljudi.
10. Javno Zdravstvo i Masovno nasilje – javno zdravstvo je odgovorno biti informirano o zdravlju kako vojnika tako i žrtava rata i sukoba. Nakon svakog rata ili sukoba treba održavati konferenciju Crvenog Križa zbog analize humanitarnog postupanja. Treba izraditi i međunarodnu klasifikaciju nasilja i održati svjetski sastanak šefova država o masovnom nasilju zbog analiziranja izroka nasilja i bolje mobilizacije svjetske zajednice u sprečavanju.

Literatura:

1. Robertson J. The Other Economics Summit and the New Economic Foundation. www.jamesrobertson.com/neweconomics.htm
2. Middleton J, ed. Sandwell Health's Other Economic Summits SHOES. Medicine, conflict and survival 2008;24, Supplement 1. ISSN 1362-3699
3. Middleton J, Dimond C. Sandwell Health Action Zone puts on its 'SHOES'. Medicine, conflict and survival 1998;14:331-336.
4. Coote A, Franklin J. Green, well, fair: three economies for social justice. London: The New Economics Foundation, 2009. www.neweconomics.org/gen/z_sys_publications.aspx
5. Simon M. A fair share of health care. Gloucester and West Bromwich: Fairshares Gloucester and Sandwell Health Action Zone, 2003.
6. Anonymous. Citizen's wage, with commentary on the misconstruing of property, ownership and subsidy: a briefing document.. www.abelard.org/briefings/citizens_wage.htm.
7. Department of Health. And Department For International Development. Health is global. A government strategy 2008-2013. London: HM Government, 2009.
8. World Health Organisation Global health for all by the year 2000. Geneva: World Health Organisation, 1978 (Alma-Ata Declaration)
9. Middleton J, Saunders P. Paying for water. J Public Health Medicine 1996; 19: 106-115.
10. Davis U. Apartheid Israel; possibilities for the struggle within. London: MacMillan, 2004.
11. Pappé Ilan. The ethnic cleansing of Palestine 1947-49. Oxford: Oneworld publications, 2007.
12. Chalmers I, Leaning J, Shannon HS, Zurayk H, The Lancet Steering group on the occupied Palestinian territory. Health in the occupied Palestinian territory. The Lancet, March 2009.
13. Physicians for human rights Israel . www.phr.org.il